

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทักษะต่อการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทย ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มุมมองของบุคคลหลาย ๆ อาชีพ เกี่ยวกับการทำงานของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทย ในปัจจุบัน โดยนำกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสารมาใช้ในการกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่

1. ผู้ที่มีความรับผิดชอบงานข่าวโดยตรง คือ ผู้ที่ทำงานด้านการบริหารงานข่าว ได้แก่หัวหน้าฝ่ายข่าว หรือ ผู้อำนวยการข่าว ของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง ซึ่งแต่เดิมนั้นผู้วิจัยกำหนดตัวบุคคลที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ดังนี้

- 1) นายประชา มาลีนนท์
หัวหน้าฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
- 2) พันเอกพลางกูร กล้าหาญ
หัวหน้าฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5
- 3) นางสุรางค์ เปรมปรีดิ์
หัวหน้าฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7
- 4) นางดวงใจ มหารักขกะ
หัวหน้าฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
- 5) นายปราโมช รัฐวินิจ
ผู้อำนวยการสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์
- 6) นายเทพชัย หยอง
ผู้อำนวยการข่าว สถานีโทรทัศน์สี ไอทีวี

แต่เมื่อผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์ปรากฏว่า ผู้บริหารงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้มอบหมายให้บุคคลอื่น ให้สัมภาษณ์แทน โดยยังเป็นผู้ที่อยู่ในระดับผู้บริหารงานข่าว แต่อยู่ในระดับรองลงมา ส่วนสถานีโทรทัศน์สี ไอทีวี มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารงานข่าว ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยจึงมีดังนี้

- 1) นายสำราญ ฉัตรโท
หัวหน้ากองบรรณาธิการ ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
สัมภาษณ์วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543
- 2) นายธเรศ ณะสมบูรณ์
หัวหน้าข่าวในประเทศ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5
สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543
- 3) นายสุทธิ จงเจียมจิตต์
หัวหน้าบรรณาธิการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7
สัมภาษณ์วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2543
- 4) นางดวงใจ มหารักชกะ
หัวหน้าฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
สัมภาษณ์วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2543
- 5) นายปราโมช รั้ววินิจ
ผู้อำนวยการสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์
สัมภาษณ์วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2543
- 6) นายอัชฌา สุวรรณปากแพรง
ผู้อำนวยการข่าว สถานีโทรทัศน์สี ไอทีวี
สัมภาษณ์วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2543

2. ผู้ที่ไม่ได้ทำงานในสายงานข่าว คือ ผู้ที่เคยมีส่วนสัมผัสกับข่าวโทรทัศน์ เช่น เคยเป็นแหล่งข่าว ให้กับผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ ซึ่งแต่เดิมนั้นผู้วิจัยได้กำหนดตัวบุคคลที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- 1) รศ. ดร. สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ในฐานะนักวิชาการ
- 2) นายคีรี กาญจนพาสน์
ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด
(มหาชน)
ในฐานะนักธุรกิจ

- 3) นางปวีณา หงสกุล
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิสตรี
- 4) ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
ในฐานะเป็นข้าราชการ
- 5) นางพรทิพย์ อุทกภาชน์
หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานวิชาชีพ
กองงานคณะกรรมการกิจการวิद्यุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ
ในฐานะที่เป็นข้าราชการ และผู้ควบคุมดูแลการเผยแพร่ของสื่อ
- 6) นายพิจิตต รัตตกุล
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ในฐานะนักการเมือง
- 7) พระศรีปริยัติโมลี
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในฐานะพระภิกษุ
- 8) นายโสภณ สุภาพงษ์
ประธานกรรมการอำนวยการ สหกรณ์เลมอนฟาร์มพัฒนา จำกัด
ในฐานะ NGO
- 9) นายปิยะพงษ์ ผิวอ่อน
อดีตนักฟุตบอล ทีมชาติไทย
ในฐานะนักกีฬา
- 10) นายรอง คำมูลคดี
ดาราวุโส
ในฐานะดารา

แต่เนื่องจากนายศิรี กาญจนพาสน์, ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, นายพิจิตต รัตตกุล, นายโสภณ สุภาพงษ์ และนายปิยะพงษ์ ผิวอ่อน ติดภารกิจ ไม่สะดวกที่จะให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล และปฏิเสธในที่สุด ผู้วิจัยจึงทำการเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ยังคงไว้ซึ่งฐานะเดิม ดังนี้

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สัมภาษณ์วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2543
- 2) นายอานัติ อภาภิรมย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด
(มหาชน)
สัมภาษณ์วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2543
- 3) นางปวีณา หงสกุล
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
สัมภาษณ์วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2543
- 4) พล.ต.ต.รณรงค์ ยิ่งยี่น
ผู้บังคับการกองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สัมภาษณ์วันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2543
- 5) นางพรทิพย์ อุทกภาชน์
หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานวิชาชีพ
กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ
สัมภาษณ์วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2543
- 6) นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2543
- 7) พระศรีปริยัติโมลี
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สัมภาษณ์วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543
- 8) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
สมาชิกวุฒิสภา และเลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
สัมภาษณ์วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2543
- 9) นายชาญวิทย์ ผลชีวิน
โค้ชฟุตบอล ทีมชาติไทย
สัมภาษณ์วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ.2543

10) นายรอง เจ้ามูลคดี
 ดาราอาวุโส
 สัมภาษณ์วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2543

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น ระหว่างเดือน
 กุมภาพันธ์ - สิงหาคม พ.ศ.2543 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณ 6 เดือน โดย
 กำหนดแนวคำถามจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการพิจารณาจากคำตอบที่ต้องการ
 ศึกษา โดยประเด็นคำถามหลักจะเป็นรูปแบบเดียวกัน ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
 การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และจดบันทึก
 ประเด็นคำตอบสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ เพื่อสรุปประเด็น รวมทั้งใช้ในการถก เสนอถึงจุด
 สำคัญของประเด็น จากนั้นทำการถอดเทปบันทึกเสียง เพื่อเก็บรายละเอียดและสรุปประเด็น แล้ว
 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล

สำหรับการกำหนดประเด็นคำถาม ได้นำกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาจาก
 แหล่ง ข้อมูลเอกสาร แบ่งออกเป็น 4 ช่วงใหญ่ ดังนี้

1. ในเรื่องของความเป็นวิชาชีพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์
2. คุณสมบัติที่ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์พึงมี
3. ในด้านความมีจริยธรรม
4. การทำงานที่จะต้องมีความรับผิดชอบทางสังคม

โดยแต่ละช่วงได้ขยายไปสู่ประเด็นคำถามย่อยตามมา ดังนี้

1. ในยุคที่มีเทคโนโลยีทันสมัยอย่างในปัจจุบัน ท่านเห็นว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยมีคุณ
 ลักษณะ อย่างไร ?
2. ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบัน มีการอุทิศตัว และมีความเสียสละให้กับอาชีพนี้เพียงพอ
 หรือไม่ ? อย่างไร ?

3. ท่านคิดว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบัน มีอุดมการณ์ในการประกอบอาชีพหรือไม่ ?
อย่างไร ?
4. ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยควรได้รับการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์โดยเฉพาะหรือไม่ ? เพราะ
อะไร ?
5. ท่านคิดว่าควรมีองค์กรขึ้นมาควบคุมการทำงานของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยโดยเฉพาะหรือ
ไม่ ? และองค์กรนี้ควรมีบทบาทอย่างไร ?
6. ในการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าข่าวที่ผู้สื่อข่าวเขียนได้รับการตรวจสอบความ
ถูกต้องเพียงพอหรือยัง ?
7. ในการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ท่านคิดว่ามีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวป
ลงไปในช่วงด้วยหรือไม่ ? ช่วยยกตัวอย่าง
8. ในการนำเสนอข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน มีการละเมิดเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลหรือไม่ ? ช่วย
ยกตัวอย่าง
9. ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของในปัจจุบัน ทำหน้าที่ปกปิดแหล่งข่าวได้ดีพอหรือยัง ?
10. ท่านเคยพบเห็นข่าวที่ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยด่วนสรุปว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือ
ไม่ ? ท่านมีความคิดเห็นกับเรื่องนี้อย่างไร ?
11. ท่านเคยได้ข้อมูลการรับสินบนของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์หรือไม่ ? ส่วนใหญ่เป็นสินบนประเภท
ไหน ? และส่วนใหญ่ได้จากข่าวอะไร ?
12. ท่านเคยเห็นข่าวโทรทัศน์ที่น่าเสนอให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรมหรือไม่ ? ช่วยยก
ตัวอย่าง และท่านรู้สึกอย่างไรกับข่าวนั้น ?
13. ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบันมีความรับผิดชอบทางสังคมด้านต่างๆดังต่อไปนี้ เพียงพอ
หรือยัง
  - ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย
  - การเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิตอบโต้
  - การเฝ้าดูการทำงานของรัฐบาล
  - การส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ
  - ชำวันเหิง
14. ท่านมีความคิดเห็นว่า แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอาชีพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ของไทยให้ได้
มาตรฐาน จะต้องทำอย่างไรบ้าง

เมื่อได้คำตอบที่ต้องการจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปแจกแจงรายละเอียด และจัดประเภทคำตอบให้เป็นระบบ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษารวบรวมไว้ในบทที่ 2 เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล

การจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำเสนอในงานวิจัยเรื่อง “ทัศนะต่อการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ไทย” จัดเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย